

ઘોરણી : 12

ગુજરાતી

પાઠ : 20

બા એકલાં જીવા...
સ્વાધ્યાત્મ

પ્રશ્ન 1. નીચેના પ્રશ્નોના એક-એક વાક્યમાં ઉત્તર લખો :

(1) બા શા માટે એકલાં પડી ગયાં છે?

➤ બાના પતિનું અવસાન થયું છે અને પોતાનાં સંતાનો દૂર શહેરમાં વસે છે. તેથી બા એકલાં પડી ગયાં છે.

(2) બાનું હેત (વહાલ) કેવું છે?

➤ બાનું હેત (ફાલ) રસગુલ્લાંની ચાસણી જેવું છે.

(3) 'બા એકલાં જીવે...' કાવ્યમાં બાની કઈ સમસ્યા વિશે વાત કરવામાં આવી છે?

➤ 'બા એકલાં જીવે ...' કાવ્યમાં બાની વખોની એકલતાની સમસ્યાની વાત કરવામાં આવી છે.

(4) સુખનો હીંચકો કોણ ખાઈ રહ્યું છે?

➤ ભાઈ-બહેન સાથે સુખનો હીંચકો ખાઈ રહ્યાં છે.

(5) સુખડી બનાવી કોણ ખવડાવે છે?

➤ સુખડી બનાવી બા ખવડાવે છે.

(6) ઘરમાં કોણ પહેરો ભરે છે?

➤ ઘરમાં સુનકાર અને સજ્જાટો પહેરો ભરે છે.

(7) બાના જીવતરની છત પરથી શું ખરે છે?

➤ બાના જીવતરની છત પરથી સુખરૂપી શેત પોપડા ખરે છે.

(8) ફેમ થયેલા દાદા શું નથી કરી શકતા?

➤ ફેમ થયેલા દાદા બાનાં આંસુ નથી લૂછી શકતા.

(9) બા શેનાથી બીતાં નથી?

➤ બા મૃત્યુથી બીતાં નથી.

પ્રશ્ન 2. નીચેના પ્રશ્નોના બે – ત્રણ વાક્યમાં ઉત્તર લખો :

(1) બા આખા કુટુંબનો ઘ્યાલ કેવી રીતે રાખતા?

- બા આખા કુટુંબના તમામ સભ્યોને ખૂબ વહાલ કરતાં
બા સૌને સુખડીમાં ધી રેડીરેડીને ખવડાવતાં. તેઓ
સંતાનોને પગલર ઊભા રહેવાનું બળ આપતાં, જીવનમાં
પગલર ઊભા કેમ રહેવાય, સ્વાવલંબી કેમ બનાય એ
શીખવાડતાં.

(2) કાળરૂપી કુહાડીએ કેવી પરિસ્થિતિ સર્જી દીધી છે?

➤ કાળરૂપી કુહાડીએ વેકેશનરૂપી આડને કાપી નાખ્યું. વેકેશન પૂરું થતાં જ સંતાનો ફરી પોતાને શહેર રવાના થયાં. આથી ઘરમાં સૂનકાર અને સજ્જાટો છવાઈ ગયો. હવે સૂનકાર અને સજ્જાટાઓ ઘરમાં જાણે પહેરો ભરી રહ્યા છે, જેથી ફરીથી કોઈ બાળકરૂપી પંખી બાના લાડ પામવા આવી ન શકે.

પ્રશ્ન 3. નીચેના પ્રશ્નોના સવિસ્તાર ઉત્તર લખો :

- (1) 'બાનો વર્તમાન' અને 'બાનો ભૂતકાળ' કવિતાના આધારે સમજાવો.
- 'બાનો વર્તમાન' એકલતાથી ભયોભયો છે. વખોથી બા એકલતાને ક્ષણેક્ષણે સહન કરી રહી છે. તેમના જીવતરણું છત પરથી સુખરણું શેત પોપડા ખરી પડ્યા છે.

તેઓ પોતાના ફાટેલા સાળુડા સાથે નિસાસા
સીવી રહી છે. અર્થાત् બા પાસે એકલવાચા જીવનમાં
નિસાસા નાખવા સિવાય કશું રહ્યું નથી. રહેને દીકરાના
સારા સમાચારનો કાગળ આવે એ આશાથી બા રોજ
ટપાલીની રાહ જુએ છે, પણ ટપાલ આવતી નથી. અંતે
મનથી થાકીને એ દાદા- (પતિ)ના ઝોટા સામે ઉલ્લી રહીને
તેમને સજળ આંખે પૂછે છે;

પરંતુ ફેમમાં મદાયેલા દાદા (પતિ) એનાં આંસુ
લૂછી શકતા નથી. એમની આંખમાંથી બોર બોર જેવડાં
આંસુ ટપકી પડે છે. ‘બાનો ભૂતકાળ’ સુખદ અને
આનંદમય હતો. વેકેશન પડતાં સંતાનો સપરિવાર તેમની
પાસે આવતાં ત્યારે એવું લાગતું કે એમના ઘરમાં બાળકો
જાણે આનંદકલ્લોલથી ભયો ભયો માળો બાંધતાં.

આ નાનાં નાનાં બાળકો ઘરમાં દોડાદોડી કરતાં,
સંતાકુકડી રમતાં અને સૌ પકડાઈ જતાં. બા પણ એમના પર
રસગુલ્લાની ચાસણી જેવું વહાલ વરસાવતી હતી. સુખડીમાં
ધી રેડીરેડીને તમને ઘવડાવતી. ભાઈ-બહેન
સાથે બેસીને સુખનો હીંચકો ખાતાં. બા સૌને જીવનમાં
પગલર થવાનું બળ આપતી. આમ, એમના ઘરમાં જણે
સુખનો સૂરજ છાનોમાનો આવી બાના ઘરમાં સંતાનોરૂપી
દીવાને પ્રજ્વાલતો હતો.

(2) બાની વેદના તમારા શબ્દોમાં લખો.

➤ ભૂતકાળમાં પોતાના પરિવાર સાથે આનંદમય જીવન વિતાવ્યા પછી શહેરમાં વસતાં સંતાનોએ અચાનક વેકેશનમાં બા પાસે જવાને બદલે અન્ય સ્થળોએ ફરવા જવાનું શરૂ કર્યું. સંતાનો જણે પોતાનું ગામ અને બાને ભૂલી ગયાં અને બા વખોથી સંતાનો અને પતિ વિનાની એકલતાને કષણેકષણે સહન કરી રહી છે.

એના ધરમાં હવે કોઈ સંતાન કે તેનાં બાળકો નહિ આવે
એની વ્યથા તેને મુંઝવે છે. એના ધરમાં સૂનકાર અને
સન્નાટો છવાઈ ગયા છે. બાએ સૌનાં સ્વખાનાં સાકાર કર્યા,
પણ આજે બાનાં સ્વખાનાં સાકાર કરવાની કોઈને પડી નથી.
તેમના જીવતરરૂપી છત પરથી સુખરૂપી શેત પોપડા ખરી
પડ્યા છે. તેઓ પોતાના ફાટલા સાળુડાને જણે નિસાસાથી
સીવી રહી છે.

અર્થીત્ બા પાસે એકલવાચા જીવનમાં નિસાસા નાખવા
સિવાય કશું રહ્યું નથી. રખેને દીકરાનો કાગળ આવે અને
સારા સમાચાર આપે એ આશાથી એ રોજ ટપાલીની રાહ
જુએ છે, પણ ટપાલ આવતી નથી. અંતે મનથી ભાંગી પડેલી
એ દાદા(પતિ)ના ફોટા સામે ઉલ્લી રહીને તેમને સજળ આંખે
પૂછે છે; પરંતુ ફેમમાં મફાયેલા દાદા (પતિ) એનાં આંસુ લૂધી
શકતા નથી. બાની આંખમાંથી બોર બોર જેવાં આંસુ ટપકી
પડે છે.

Thanks

For watching